

Muistiinpanot case 1: Rakennetun ympäristön ekosysteemi

Verkoston ja casen kuvaus

Minna Peräjuhta, YM rakennetun ympäristön osasto

On lähdetty vuosia sitten rakentamaan toimintamalleja, joissa irrotetaan tiedon rakenteet työryhmistä. Huomattiin, että kenelläkään ei mandaattia päättää tiedon sisällöstä, vaan täytyy päättää yhdessä → Perustettiin "rakennetun ympäristön yhteentoimivuuden yhteistyöryhmä", joka yhdistää julkista ja yksityistä sektoria. Yksi sähköpostiosoite, jonka kautta otetaan yhteyttä tähän "harmonisointikoneistoon". Entä silloin kun asiat eivät osu tämän ryhmän toimi-/tietoalueelle?

1) Alkuperäinen syöte verkostolta:

- *Mikä on syötteen sisältö eli mitä ekosysteemissä/verkostossa tarvitaan ja odotetaan?*
- *Minkälaista palautetta odotetaan syötteen vastaanottajalta?*

Muistiinpanoja:

VERKOSTOLTA kaksi casea syötteeksi:

- 1) Vakiotilanne: kunnat kysyvät mistä löytyvät uusimmat tiedon rakenteet ja ratkaisut kaavatietoihin liittyen (koska ovat kilpailuttamassa). Löytyy kuudesta eri paikasta, mutta kunnalle tarvitsee välittää kokoavia ratkaisuja siihen minkälaisin hakusanoin tms niihin pääsee käsiksi. Miten luodaan yhteinen alusta kunnille?
- 2) Rakennetun ympäristön laajempia harmonisointitietoja, kun ei löydy yhtä omistajaa, mutta kaikille tärkeä asia esim. osoitetietojen tapauksessa. Omistajuus?

2) Syötteen käsittelyprosessi:

- *Kuinka syötteen kanssa toimitaan ja miten siihen vastataan?*
- *Mitkä ovat syötteen käsittelyn riskit ja vaikeudet?*
- *Minkälainen tuotos tai lisäarvo tuotetaan?*
- *Minne ja miten tuotos siirtyy syötteenä seuraavaksi?*

Iteroidaan useammassa vaiheessa (verkostossa, sihteeristössä/koordinaatioryhmässä ja asetetuissa ryhmissä) kunnes alkuperäinen tarve/odotus on täytynyt tai kunnes aika loppuu.

Muistiinpanoja käsittelystä vaiheittain:

SIHTEERISTÖ / KOORDINAATIORYHMÄ

Vastaanottaa syötteen verkostolta ja ryhtyy pohtimaan:

Missä omistajuudet ratkotaan jotta on kaikille osapuolille selvää mistä tiedot löytyy ja miten niitä hallinnoidaan? Työstö julkisen hallinnon/ kunta-valtiosasoilla? - Pitäisikö ensin viedä

arkkitehtuuritasolle tai kehittämishankkeisiin tarkasteluun missä tehdään ja ratkotaan jo? Kuinka tarkasti verkosto pitäisi käydä läpi kun lähdetään viemään syötettä eteenpäin? - Annetaan 2 vkoa aikaa (arkkitehtuuriryhmälle?) ja sitten tuupataan taas eteenpäin?

Miten varmistetaan että syöte on oikea ja relevantti, mukana kaikki näkemykset ja koko verkosto? Varmistettava keitä toimijoita on ollut mukana antamassa syötettä?

-> Pyydetään verkostolta taustoitusta

VERKOSTO / VERKOSTOT

Tarve "palvelulupaukselle", esimerkiksi "Kun joku tuo syöteen sihteeristöön, lähettäjän täytyy olla valmis antamaan täydentävät tiedot syötteeseen liittyen viikon sisällä, jottei asia jumiudu matkalle."

-> Täydennetään sihteeristön/koordinaatioryhmän ja verkoston yhteistyönä syötettä. Käydään aktiivista vuoropuhelua ja sitten palautetaan sihteeristölle valmiimpana syöteenä.

SIHTEERISTÖ/ KOORDINAATIORYHMÄ

Vastaanottaa täydennetyt syötteet ja pohtii:

Sihteeristö ei saa olla pelkkä postilaatikko joka siirtää asian eteenpäin!

Minkälaista osaamista meillä täytyy olla eri verkostoista, lainsäädännöstä, tuotantorakenteista tms. jotta osataan arvioida syötteitä riittävän asiantuntevasti ennen kuin siirretään eteenpäin asetettuihin ryhmiin?

Haetaan palautetta ja taustoitusta tarpeen mukaan laajemmin muiltakin verkostoilta. Alkuperäinen syöte on tullut yhdeltä verkostolta, mutta syötteen ratkaisemiseen tarvitaan muitakin verkostoja, joita asia läheisesti koskee.

Sihteeristön/koordinaatioryhmän koordinoitua työtä tarvitaan verkostojen yhteisen täydennetyt syötteet koostamiseksi, sillä alkuperäisellä verkostolla ei todennäköisesti ole resursseja ja/tai mandaattia kutsua muita verkostoja mukaan keskusteluun. (Jos alkuperäisen syötteen antanut verkosto pystyisi asian ratkaisemaan itse ilman muita verkostoja, tällöin koko asiaa ei edes tuotaisi sihteeristölle/koordinaatioryhmälle, vaan verkosto ratkaisisi asian itse.)

Sihteeristön/koordinaatioryhmän koordinoitua työtä ei voi olla vain teknistä, vaan vaatii myös sisällöllistä ymmärrystä. -> Varmistettava riittävät aika- ja asiantuntijaresurssit.

Syötteiden täydentämisessä otettava myös huomioon, että maailma ei ole koskaan täysin valmis, vaan pitää osata myös siirtää syötteet eteenpäin, kun taustoitusta on riittävän paljon, vaikkei täydellistä.

-> Casen/syötteiden valmistelua käsitellään verkoston ja sihteeristön välillä, jotta päästään yhteisymmärrykseen muotoilusta ja keinoista. Riittävällä ymmärryksellä ollaan valmiita siirtämään asia eteenpäin arkkitehtuuriohjauksen ryhmään.

Jos asiaa käsitellään kovin kauan verkoston ja sihteeristön välillä eikä asia etene asetetuille ryhmille, toimijat turhautuvat ja asetetut ryhmätkin todennäköisesti kuulevat asioista jo kiertoteitse. Tämä altistaa prosessin huhuille. Tarvitaan jämäptä ja avointa käsittelyä.

Kun täydennetty syöte riittävän valmis, kuka syötteen esittelee? koordinaatioryhmä vai yhteistyössä verkoston kanssa? -> Parempi yhteistyössä verkoston tai verkostojen kanssa, jotta kaikki näkökulmat tulee esille. Muodostetaan esittelijäpari, jossa mukana sihteeristö ja verkoston/verkostojen edustaja.

Syötteen vastaanottavalla asetetulla ryhmällä on oltava selkeä toimintasuunnitelma ja selkeät toimintaperiaatteet ja aikataulut, joiden perusteella tiedetään, miten ryhmä toivoo asioita esiteltävän. Etsitään yhdessä sopiva reikä ja rako, jonka kautta päästään mukaan kokoukseen esittelemään asia.

-> Verkostolle tiedotetaan, että asia on menossa eteenpäin. Tämä on samalla tilaisuus viimeisillekin verkoston edustajille tuoda mukaan mahdollisesti puuttuvat näkökulmat.

-> Lopulta lähdetään esittelemään asiaa asetetuille ryhmille.

ASETETUT RYHMÄT

Vastaanottavat ratkaisuehdotuksen, jonka verkoston ja sihteeristön edustajat esittelevät.

Sihteeristön tulisi jakaa sama ehdotus tarvittaessa kaikille asetetuille ryhmille, jotta ehtivät perehtyä ja ottaa kantaa omasta näkökulmastaan. Strategisen tason asetettu ryhmä ("sininen ryhmä") lähettää ehdotuksen eteenpäin kaikille, joille asian nähdään kuuluvan.

Ryhmät kuulevat sihteeristön ja verkoston yhteisen esityksen. Tarvittaessa pyydetään lisäselvitystä ja keskustellaan verkoston kanssa. Tärkeää pitää verkosto/verkostot mukana keskustelussa, jotta käsitellään varmasti oikeaa asiaa eikä ajauduta sivupoluille. Näin varmistetaan aito lisäarvo.

Käsittelyn myötä saavutetaan monipuolinen ja laaja näkemys siitä, minkälaisia vaikutuksia asialla on eri asetettujen ryhmien näkökulmasta: miten asia vaikuttaa, mitä taloudellisia vaikutuksia, kuinka laajoja vaikutuksia jne.

Tarvitaan palvelulupaus siitä, kuinka nopeasti asian käsittely tehdään asetetuissa ryhmissä tai ainakin avoimesti tietoa asian käsittelyn etenemisestä. Verkoston ja koordinaatioryhmän vaatimukset lyhyestä käsittelyajasta (esim. 2 vkoa) ja yhteistyön sujuvuudesta on kovat, jos/kun kyseessä monimutkainen ja useita verkostoja ja useita asetettuja ryhmiä koskettava asia.

Usein käsittelyyn löytyy selkänöjää lainsäädännöstä, mutta hankalaa on se, kun asiat on tehtävä yhteistyössä useista näkökulmista eikä omistajuus ole aina selkeää.

Asetetuilta ryhmiltä tarvitaan näkemyksiä omistajuudesta asian jatkokäsittelystä: kuka ja ketkä tekevät mitään päätöksiä ja millä mandaatilla. Huomioitava, että asetetut ryhmät ovat neuvottelukuntia, joille itselleen ei todennäköisesti tule päätösvaltaa. Asetetut ryhmät eivät siis tee päätöksiä omalla mandaatillaan hallinnonalojen puolesta, vaan ryhmät pyrkivät muodostamaan yhteisiä näkemyksiä hallinnonaloja varten, jotta hallinnonakohtaiset päätöksentekijät pystyvät tekemään oman päätöksentekonsa yhteisen suunnan mukaisesti.

-> Asetettujen ryhmien lopputulema: Ryhmät käsittelevät ja toteavat, onko ehdotus oikein hyvin valmisteltu, onko ollut riittävästi pohjatietoa johon ehdotus voidaan perustaa, ja voidaanko ehdotusta puoltaa. Sihteeristölle/koordinoitiryhmälle lähetetään koonti käsittelystä: "tällä tavalla asiaa tulisi viedä eteenpäin".

SIHTEERISTÖ

Ottaa vastaan päätöksen ja välittää tiedon verkostoille sekä muille asianosaisille (hallinnonalat, päätöksentekijät). Omistajuudet päätöksenteosta on ehdotuksessa määritelty mahdollisimman tarkkarajaisesti, jotta hallinnonalojen ja kuntien on helppo ottaa ehdotus vastaan.

3) Simulaation päätös:

- Mikä on prosessin lopputulos? Saatiinko prosessia vietyä loppuun vai tulivatko aikatai resurssirajat vastaan?
- Mitä opittiin prosessista opittiin?

Keskustelua ja havaintojen purkua 15 min

Muitiinpanoja loppukeskustelusta:

Pohdintaa:

- Toimivaltakysymys: Tuleeko asetetuilta ryhmiltä vahva suositus vai päätös? Ei voine päättää hallinnonalojen puolesta, vaan vain suositella vahvasti yhteistä päätöksentekoa.
- Olisiko asian voinut käsitellä hallinnonalan oman linjaorganisaation puitteissa ilman asetettuja ryhmiä? Esimerkiksi viemällä asia oman hallinnonalan ylimmälle päätöksentekijälle, joka veisi asian eteenpäin esimerkiksi oman hallinnonalan ministerille? Olisi voinut siirtyä viranomaiselle, jos asetettu ryhmä ei olisi voinut päättää? Mikä on siis asetettujen ryhmien lisäarvo suhteessa linjaorganisaatioon?
- Asetettujen ryhmien suositukset/päätökset eivät velvoita kuntia, vaan kunnat voivat vastaanottaa vahvan suosituksen ja voivat päättää noudattaa sitä tai olla noudattamatta (kunnes laki velvoittaa, että on pakko).
- Prosessissa oli useita kohtia, joissa käytiin keskustelua kaikki yhdessä ja syötettä/ratkaisua iteroitiin. On tärkeää päästä käsiksi syötteen juurisyihin, jotta ei ratkaista vain pinnallisesti. Tällaiset ratkaisuehdotukset tuskin syntyvät yhdessä päivässä, vaan tarvitaan pitkälisempää prosessia verkoston ja koordinaatioryhmän välillä. Tällöin tosielämässä kyseessä olisi yhteinen kehittämisprosessi, joka sisältää työpajoja eikä vain perinteisiä kokouksia. Tarvitaan siis koordinoinnin lisäksi fasilitointiosaamista ja tämä lienee sihteeristön/koordinoitiryhmän tehtäväkenttää.
- Prosessi ei saa olla kiinni alkuperäisessä syötteenä, vaan sitä täytyy voida lihottaa, hankkeistaa, rikastaa jne. ennen kun viedään päätöksentekoon -> Tällöin sihteeristössä täytyy olla riittävästi rahkeita ja asiantuntemusta koordinoida ja fasilitoida asian verkostomaista käsittelyä.
- Asetetut ryhmät eivät voi osallistua operatiiviseen toimintaan, mutta voivat osallistua tarpeen mukaan työpajoihin?
- Osa käsiteltävistä syötteistä vaatii nopeaa käsittelyä, toiset asiat voivat vaatia pidempää ja monipuolisempaa käsittelyä. Oltava tarkkana missä tilanteissa verkoston tarpeen käsittely tarvitsee suorittaa nopeasti ja tämä arviointi sihteeristön ja/tai asetettujen ryhmien on tehtävä heti käsittelyprosessin alussa.
- Erotettava päätöksenteko, suositus, muutoksenhallinta. Sihteeristön ja/tai asetettujen ryhmien on arvioitava kunkin syötteen osalta, mistä näistä on kyse, ja käsiteltävää asiaa sen mukaisesti.
- Verkostot tarvitsevat etukäteen avoimen tiedon, sapluunan ja ohjeistuksen siitä, millä tavalla asiaa käsitellään ja minkälaista tietoa tarvitaan, jotta syötteen voi edetä.

- Riittävä avoimuus on tärkeää, jotta toimijat ja verkostot näkevät jatkuvasti, missä syöte putkessa liikkuu eikä katoa minnekään. Sovittava selkeät viestintätavat, jotka kaikilla tiedossa.
- Sihteeristö/koordinaatioryhmän on tärkeä ottaa verkosto/verkostot mukaan asian esittelyyn asetetuille ryhmille, jotta tiedonvälityksessä ei tule rikkinäistä puhelinta. Verkoston alkuperäiset edustajat tarvitaan siis esittelyyn/käsittelyyn mukaan.
- Ei saa toistua sama kuin JHS:sä: Eri toimijoiden välistä kilpajuoksua. Onnistutaan toki nykyisinkin jossakin yhteensovittamisessa, mutta vain osassa. Kun asia ottaa laajasti kiinni kaikkiin työryhmiin, on tähän mennessä puuttunut välittäjätaho (koordinaatioryhmä).
- Jos asia voi ratketa verkostossa itsessään, tällaista uutta rakennetta ei tarvita. Täytyy olla kyse asiasta johon tarvitaan lisäarvoa ulkopuolelta. Voi olla kuitenkin, ettei verkosto tiedä onko kyse vain sisäisestä asiasta. -> Sihteeristö/koordinaatioryhmä voi auttaa arvioimaan. Prosessi voisi sisältää alussa kevyemmän vaiheen, jossa ensin arvioidaan käsittelytarve, ennen kuin varsinaiseen käsittelyyn raskaampaan käsittelyyn tehdään syötettä?

Muistiinpanot case 2: Läheisen kuoleman ekosysteemi

Verkoston ja casen kuvaus

Jukka Kyhäräinen, Vero

Kukaan ei ole omistanut läheisen kuoleman asiakaskuntaa: miten voisi helpottaa tilannetta niin ettei tiedon keruuta tarvitsisi aloittaa tyhjästä? Koottiin mukaan kaikki organisaatiot jotka haluttiin mukaan työhön (vähintäänkin otoksena edustus kaikista toimijatyypeistä). Haastateltiin haasteet ja kehitysideat. Tuotoksena ollaan saamassa konseptitarina, datan matka syntymästä kuolemaan, etenemisen tiekartta, monenlaista kerättyä dataa jne. Veron rahoittama "talkootyö" suoritettu lähes loppuun ja avoinna mitä tehdään kun rahoitus loppuu. Mitä jos sukuselvitystiedot, varallisuustiedot, testamentit, avioehdot tms olisi käytettävissä itsellä jo elinaikana ja käyttöoikeuden voisi siirtää omaisille? Hyötyä saataisiin esim. työkuluissa viranomaisille ja säästöinä pankeille. Haaste: Kuka omistaa työskentelyn joka ei kuulu kenellekään? Budjetti, viestintä? Asiakaslähtöisen toiminnan sovittaminen organisaatioiden käytäntöihin, lakiin jne.?

1) Alkuperäinen syöte verkostolta:

- Mikä on syötteen sisältö eli mitä ekosysteemissä/verkostossa tarvitaan ja odotetaan?
- Minkälaista palautetta odotetaan syötteen vastaanottajalta?

Muistiinpanoja:

Vapaamuotoinen verkosto on työstänyt pitkään asiakaslähtöistä toimintaa, mutta ei tiedetä, mihin syöte siirretään eteenpäin jotta saadaan rahoitusta ja jatkuvuutta. Mihin kanavaan esitys siirretään? Kyseessä on poikkihallinnollinen, julkisen ja yksityisen sektorin yhteinen erittäin vaikuttava hanke. Hankkeen rahoitus?

2) Syötteen käsittelyprosessi:

- Kuinka syötteen kanssa toimitaan ja miten siihen vastataan?
- Mitkä ovat syötteen käsittelyn riskit ja vaikeudet?
- Minkälainen tuotos tai lisäarvo tuotetaan?
- Minne ja miten tuotos siirtyy syötteenä seuraavaksi?

Iteroidaan useammassa vaiheessa (verkostossa, sihteeristössä/koordinaatioryhmässä ja asetetuissa ryhmissä) kunnes alkuperäinen tarve/odotus on täytynyt tai kunnes aika loppuu.

Muistiinpanoja käsittelystä vaiheittain:

VERKOSTO & SIHTEERISTÖ/ KOORDINAATIORYHMÄ heti alusta asti vuoropuheluna

Sihteeristö kysyy: Mihin rahoitusta tarvitaan? Tarkennettu kohde rahoitukselle? Mitä rahoituksen jälkeen tapahtuu? Mitä asian omistajuuksia kokonaisuuteen liittyy? Onko viranomaisia joilla vastuuta osakokonaisuuksista, vai musta aukko jossa kaikkiin omistajuuksiin tulee löytyä vastauksia? Tiedettävä jotta voidaan siirtää eteenpäin asetettujen ryhmien käsittelyyn.

Verkosto vastaa: Palaset eivät toimi yhteen. Jatkossa ekosysteemiä ei tarvitse rahoittaa, mutta täytyy päästä liikkeelle. Tiekartalla näkyy selkeitä osuuksia, joilla on määriteltäviä omistajuuksia. Sähköinen perukirja täytyy systeeminä muodostaa. Myös lainsäädännön muutostarpeita ja sääntöihin liittyvää pohdintaa on tulossa ratkottavaksi, jotta asiaa voidaan edistää. Prosessin elinkaari on pitkä. Tulevina vuosikymmeninä monenlaisia haasteita ja kysymyksiä ratkottaviksi, esim. miten hanskataan kansainvälisiä tilanteita?

Avoimia kysymyksiä: Tarvitaanko asiakkaalta aktiivisuutta koko elämänkaaren ajan? Vai tarvitaanko tähän viranomaisia? Lisätietoa tarvitaan käytännön tason prosessista. Asetetut ryhmät tuskin voivat myöntää rahaa, mutta voivat puoltaa rahoituksia ja esittää rahoitushakemusten jatkokäsittelyä.

Ensin sovittava kuka on asiaa edistävä viranomainen. Samankaltainen toimintamalli tulee varmasti vastaan jatkossa muissakin yhteyksissä, liittyen muihin olemassa oleviin ekosysteemeihin, kun jatketaan asiakaslähtöistä, verkostomaista toimintaa. Asetetut ryhmät voivat ehkä olla muodostamassa tässä käytäntöä myös muita ekosysteemejä varten.

-> Keskustelua verkoston ja sihteeristön välillä. Haetaan yhteisymmärrystä siitä minkälaisina osakokonaisuuksina ja missä vaiheessa asia on valmis siirrettäväksi eteenpäin ja minne.

Keskeinen kysymys: Viedäänkö syöte päätöksentekoputkeen vai jatkokäsittelyyn? Vai molempiin samalla kertaa? Miten tämä ratkaistaan: sihteeristön vai asetettujen ryhmien toimesta? Voidaan siirtää eteenpäin eri asetettuihin ryhmiin myös sopivina palasina, joissa kyse jatkotyöstämisestä eikä päätöksistä. Esim. järjestetään työpajoja joissa erillisinä aiheina esim omistajuuskysymykset ja rahoitus.

-> Siirretään eteenpäin asetetuille ryhmille yhteistyössä sovituilla prosessilla.

ASETETUT RYHMÄT

Vastanottaa syötteen ja arvioi sitä ensin sisäisesti.

Keskustelua asetetussa ryhmässä: "Hanke on hyvä ja kannatettava, mutta siinä on haasteita. Ennen kun henkilö on kuollut, mistä voidaan olla varmoja ettei kukaan muu mene tietoihin käsiksi? Sama haaste kuin sähköisellä äänestyksellä: joku toinen voi päästä käsiksi tietoihin henkilön tunnuksilla. Vero prosessin omistajana, koska ainoa, joka aktiivinen kuoleman jälkeen? Kaikkia omaisuuksia ei tule pankeista ja vakuutuksista - kuka täydentää ja hankkii nämä tiedot perunkirjaa varten? Kenelle annetaan oikeudet tiedon keräämiseen? Tietoturvakysymykset suuria. Myös kansalaisten eli käyttäjien mielipiteitä on kyseltävä. Hyötyjä tulee valtavasti, mutta haluaako käyttäjät antaa valtuutuksen eläessään? Emme voi tehdä päätöstä, koska mukana lainsäädäntö-asioita jne. Testamenttirekisteriä ei ole - onko sellaista edes mahdollista perustaa. Perunkirja on paljon muutakin kuin varallisuusluettelo." *Ja niin edelleen.*

Haaste: voivatko asetetut ryhmät käsitellä tällaisia kysymyksiä vain sisäisesti? Vai pitäisikö näiden kysymysten käsittelyssä olla jatkuvasti mukana verkoston/verkostojen asiantuntijat, jotta käytännön asiantuntemus on keskustelussa jatkuvasti läsnä?

-> Löydettyjen ongelmien jakaminen verkostolle/verkostoille:

Keskustelua:

- Haaste: Käsittelyn sykli voi olla hirveän pitkä, ennen kuin päästään oikeisiin päätöksiin. Verkoston/hankkeen akuutti rahoitustarve ei ratkea näin. Voisiko

asetetuilla ryhmillä olla käytössään jonkinlainen pieni hankkeiden tukibudjetti tällaisia tilanteita varten?

- Sihteeristö ja verkosto voi tehdä ennakkokartoituksen siitä, mitkä asiat voidaan viedä päätettäviksi ja mitkä vaativat jatkotyöstöä. Samalla tavalla voidaan tehdä jo ennakkoon ehdotuksia omistajuudesta ja rahoituskanavista. Tämä helpottaa jatkokäsittelyä.
- Voisiko asia ratketa ilman asetettuja ryhmiä? Esimerkiksi voitaisiin pyytää verkostoa olemaan suoraan yhteydessä Oikeusministeriöön?
- Haaste: mitä jos verkosto on jo käynyt eri kanavissa nämä keskustelut? Kuinka välttää turhaa pallottelua? Hyvän syötteen tekeminen ja sen käsittely vaatii valtavaa informaatiomäärää taustamateriaaliksi ja selvityksiä, ja monesti asioista on jo ehditty tehdä valtavasti selvitystyötä. Miten tämä kaikki taustatyö saadaan tehokkaasti hyödyksi?

ASETETTUJEN RYHMIEN JA VERKOSTON/VERKOSTOJEN YHTEINEN KÄSITTELY

-> Käsittelyä jatketaan asian monimutkaisuuden vuoksi yhteisessä kokouksessa/työpajassa. Ekosysteemin edustaja(t) läsnä keskustelussa. Yhteistä pohdintaa siitä, miten asiaa voisi edistää.

Näkökulmia tässä käsittelyssä:

- Vaikuttavuus ja säästöt on osoitettu olevan hyvin suuria. Miten tämä vaikuttavuustieto saadaan näkymään päätöksenteossa myönteisinä hankepäätöksinä, jotta vaikuttavuus- ja säästöpotentiaali realisoituisi?
- Ei voi olla liian montaa kokoustavaa tasoa, joista pallo siirretään aina vain eteenpäin.
- Asetetuilla ryhmillä on riskinä tulla kumileimasimeksi, jolla ei oikeaa merkitystä. Miten asetetut ryhmät tuovat oman asiantuntemuksensa ekosysteemien ja verkostojen hyödyksi?
- Jos hallitusohjelmasta löytyy sopiva (tarkka tai väljempi) kirjaus, niin asetettujen ryhmien helpompi toimia ja edistää asiaa. Kesken hallituskausien on hankalaa saada sisään uusia tavoitteita. Tarpeet täytyy siis jossain vaiheessa saada sisään hallitusohjelmaan. Täytyy olla itse mukana iltakouluissa esittelemässä asiaa. Tässä asetetuilla ryhmillä voisi olla vaikutusvaltaa?
- Todellinen tulosohejaus on se, millä asiat tehdään. Asetetuilla ryhmillä täytyy olla vaikutusta rahoitukseen. Täytyy olla riittävästi vaikutusvaltaa hallitusohjelmaan, tulosohejaukseen ja rahoitusten kohdistamiseen. Täytyy olla hyvä suhde rahojen päällä istuviin ministeriöihin. Täytyy päästä "isompiin pöytiin" jotta putki päätösvaltaisuuteen on suurempi. Täytyy käydä vuoropuhelua ministeriöiden ylimmän johdon kanssa, jotta käsitellyt asiat siirtyvät hallinnonalojen päätöksiin ja käytäntöihin.
- Asetetut ryhmät eivät toimi ja tee päätöksiä itsestään, vaan käsittelyprosessi vaatii koordinoitua ja fasilitointia niin, että samalla onnistutaan vaikuttamaan rahoittajiin.
- Voiko asetetuille ryhmille tulla omaa budjettia myöntää rahoitusta pieniin kokeiluihin, jotta päästään toimintaan nopeammin eikä tarvitse odottaa pitkään isoja rahoituksia? Oikeus käyttää jonkin momentin rahoja toisi toimintaan ketteryttä.
- Myös yksityiselle sektorille tarvitaan lupaus, jotta uskaltavat satsata hankkeeseen. Miten käsittelyprosessia avataan yksityiselle sektorille niin, että yksityinenkin sektori suhtautuisi myönteisesti asetetuilta ryhmiltä tuleviin ratkaisuihin?
- Tarvitaan läpinäkyvä vuosikello käsittelyyn, jotta verkostot tietävät minkälaisia asioita on käsittelyssä milloinkin. Näin tietyn tason ja tyyppien päätökset ja tarpeet on helpommin vietävissä käsittelyyn.

- Prosessi on aina ihmisistä kiinni: miten asioita sanoitetaan, miten niihin reagoidaan, milloin valmistelu on riittävän hyvä siirrettäväksi eteenpäin jne. Tarvitaan hyvää fasilitointia, jotta saadaan verkostojen, sihteeristön/koordinaatioryhmän ja asetettujen ryhmien kokonaisuus ja vuorovaikutus toimimaan.

3) Simulaation päätös:

- *Mikä on prosessin lopputulos? Saatiinko prosessia vietyä loppuun vai tulivatko aika- tai resurssirajat vastaan?*
- *Mitä opittiin prosessista opittiin?*

Keskustelua ja havaintojen purkua 15 min

Muitiinpanoja loppukeskustelusta:

- Miten tiedonhallinnan yhteistyö kytkeytyy? "Isot kivet liikkuu poliittisella päätöksenteolla." Jos ollaan sivuraiteella tuomassa jotakin tiedonhallintaan liittyen, mikä on suhde muihin rakenteisiin, jotta merkittävyys riittävää.
- Millään neuvottelukunnilla (kuten näillä asetetuilla ryhmillä) ei ole päätösvaltaa, vaan päätösvalta on viranomaisilla/hallinnonaloilla. Viranomainen kuitenkin harvoin tekee päätöksiä, jotka ovat vastaan neuvottelukuntien valmistelua.
- Kuinka suhtaudutaan kunkin asetetun ryhmän tavoitteisiin, tehtäviin ja päätösvaltaan? Täytyy olla läpinäkyvät roolit mitkä asiat kuuluu kullekin ryhmälle. Miten varmistetaan se, että kaikki toimijat tietävät asetettujen ryhmien toimialueet. -> Ryhmien tavoitteet, tarpeet ja määritelmät kehittyvät käytännössä joka tapauksessa ajan myötä kokeillen. Roolitukseen sekä toimintakäytäntöihin tulee tehdä myöhemmin tarkennuksia.
- Tarvitaan kansliapäällikkötaso ja kuntapuolen sitoutuminen, jotta saadaan juurrutettua tämä uusi rakenne hallinnon ohjaukseen. Löytyykö tarpeellista tahtotilaa? Selkeät roolit ja rakenteet, jotka tunnistettu kaikilla hallinnonaloilla ja kuntasektoreilla. Tämä on yhteinen huoli jota tulee vielä selkiyttää tässä valmisteluvaiheessa.
- Verkostoilla on huutava tarve epämääräisten tarpeiden kanavoimiselle johonkin. Verkostoilla on tarve hahmotella asioita yhdessä ensin, ennen kun siirretään tiettyyn siiloon käsittelyyn. Koordinoiva ja fasilitoiva ryhmä ei tämän vuoksi voi olla "tekninen postitoimisto", vaan täytyy olla poikkihallinnollinen ja riittävän osaava asioiden yhdistelijä. Koordinointiryhmän ylläpitämä tukiprosessi on erittäin tärkeä: helpottaa hämmäisyyden selkiyttämässä yhteistyössä verkostojen kanssa.
- Riittävä informaatio ekosysteemistä ei siirtynyt käsittelyprosessissa loppuun asti? Asetetut ryhmät päätyivät pohtimaan kysymyksiä joita oli jo verkostossa ratkottu?
- Asia ei voi näyttäytyä sellaisena että ratkaisemattomia asioita on liikaa. Epäselvyyden takia prosessi meni tukkoon.
- Kannattaa ottaa oppia aiempien hallituskausien aikana käydyistä vastaavista prosesseista. Tulorekisteri on hyvä esimerkki onnistuneesta yhteistyöstä. Voisiko tätä mallintaa?
- Jos saadaan tämän casen (läheisen kuoleman jälkeinen käsittely) prosessit satavarmoin, niin varmasti säästöjä kertyy valtiollekin pankkien lisäksi. Koska tähän caseen liittyen nähtävissä olevat hyödyt ovat niin suuria, syntyy painetta viranomaistahoille edistää asiaa.

- Tarvitaanko kolmas simulaatio siitä, että syöte tulee lainsäädännöstä eikä verkostoilta? Esimerkiksi on tulossa jokin lakimuutos, joka luo tarpeen yhteistyölle. -> Miten yhteistyötä rakennetaan tällaisessa tilanteessa? Syöte pitäisi olla olemassa yhteistyörakenteissa jo lakivalmistelun aikana. Tässä kohtaa yhteistyörakenteita luomalla paikataan sitä mikä jäi alkumetreillä lakivalmistelussa tekemättä. Sihteeristö ja asetetut ryhmät ja niiden kautta kontaktoitavat verkostot voisivat näin olla tukirakenne hyvään lainvalmisteluun.